

Svenska Bankföreningen

REMISSYTTRANDE

2008-12-19

Justitiedepartementet
Enheten för familjerätt och allmän för-
mögenskapsrätt
103 33 Stockholm

Vägen tillbaka för överskuldssatta (SOU 2008:82)

(Ju 2008/7782/L2)

Sammanfattning

Bankföreningen:

- tillstyrker förslaget att ta bort det särskilda rekvisitet "skuldernas ålder",
- tillstyrker förslaget att konkursförvaltaren i sin slutredogörelse ska redovisa vilka omständigheter som kan vara av betydelse vid en bedömning i ett skuldsaneringsärende,
- avstyrker en förändring av det kvalificerade insolvensrekvisitet,
- avstryker att betalningsplanen kortas från fem till tre år och
- avstyrker att uppgifter om skuldsanering i kreditupplysningslagen ska gallras redan efter tre år.

Inledning

Redan smärre ändringar i skuldsaneringslagen får stora effekter på antalet ansökningar om skuldsanering. Det visar den ändring i skuldsaneringslagen som infördes 2006 då egenförsöket togs bort; d v s gäldenärens skyldighet att själv försöka åstadkomma uppgörelser med sina borgenärer. Denna förändring i skuldsaneringslagen ledde till att antalet ansökningar om skuldsanering fördubblades från 3 600 till över 7 000. Bankföreningen var positiv till denna lagändring eftersom tidsfaktorn är av stor betydelse för att ge gäldenären ett bättre instrument att göra rätt för sig.

De beräkningar som gjorts i denna utredning visar att antalet ansökningar om skuldsanering kan komma att öka från 7 000 till 26 000 ansökningar per år om de nu föreslagna ändringarna blir verklighet. Bankföreningen känner stor oro för att öppna upp skuldsaneringsförfarandet i så stor utsträckning som utredningen föreslår.

De positiva effekterna av att företagare och privatpersoner snabbt kan komma tillbaka efter en genomförd skuldsanering kan elimineras genom att leverantörer höjer sina priser, begär förskotts betalning eller annan säkerhet för att kompensera sig för den ökade risken att deras fordringar sätts ned. Kreditgivningen till privatpersoner och företagare blir dyrare med sämre samhällsekonomiskt utfall som följd, d v s en stagnation i entreprenörskap och privat konsumtion.

Utredningens förslag om att öppna upp skuldsaneringslagen och förslaget att gallring av beslut om skuldsanering ska tas bort efter bara tre år står också i konflikt med annan lagstiftning. Kapitäläckningsregelverket från 2007 innebär att bankerna ska ha god information om kundernas kreditvärdighet vid bedömning av kreditrisker. Det nya konsumentkreditdirektivet kommer att utöka kreditgivares skyldighet att göra noggranna kreditkontroller. Samtidigt föreslås försämrade möjligheter för kreditgivare att erhålla kreditupplysningsinformation (*"Ett starkare skydd för den enskildes integritet"*, Ds 2008:34). För det fall utredningens förslag att öppna upp skuldsaneringsinstitutet vinner gehör kommer kreditgivares situation att bli mycket osäker. En ökad osäkerhet innebär ett ökat risktagande. Om bankerna dessutom får svårare att kontrollera kundens kreditvärdighet och samtidigt har att bedöma risken av att få sina fordringar nedsatta på grund av ett alltför generöst skuldsaneringsinstitut blir följderna ökade priser på krediter, krav på mer säkerheter och att enskilda näringsidkare och konsumenter helt kan bli utan möjlighet att erhålla kredit. Bankföreningen anser därför att regeringen måste ta ett samlat grepp över de olika lagstiftningsförslagen som nu är aktuella. Risken är annars att lagstiftningarna kolliderar i sina syften och att konsekvenserna bli helt andra än de som de enskilda utredningarna och direktiven utgått ifrån.

Rekvisitet skuldernas ålder

Utredningen föreslår att rekvisitet "skuldernas ålder" tas bort.

Bankföreningen är positiv till förslaget att det ska gå snabbare att beviljas skuldsanering när rekvisitet ”skuldernas ålder” inte längre ska beaktas särskilt vid den allmänna skälighetsbedömningen. Den praxis som utvecklats sedan skuldsaneringslagens ikraftträdande 1994 har inneburit att en person med förfallna skulder måste vänta mellan 10 och 15 år innan det kan vara aktuellt att ansöka och beviljas skuldsanering. Genom ett borttagande av rekvisitet skuldernas ålder kan en överskuldssatt person snabbare komma i åtnjutande av skuldsaneringsinstitutet. En sådan förändring innebär också att chanserna ökar att gäldenären kan återbetala i vart fall delar av sina skulder, eftersom han/hon inte behöver ha varit skuldyngd i många år.

Förändring av det kvalificerade insolvensrekvisitet

Utredningen föreslår att det kvalificerade insolvensrekvisitet ska ändras. Idag anges rekvisitet på följande sätt: ”*en fysisk person som är på obestånd och inte kan antas ha förmåga att betala sina skulder inom överskådlig tid*”. Utredningen föreslår att texten ändras till att ”*gäldenären kan antas sakna förmåga att betala sina skulder inom de närmaste åren*”. Enligt utredningen ska denna förändring i texten innebära att prognosens längd när det gäller att bedöma gäldenärens framtida insolvens förkortas avsevärt.

Bankföreningen avstyrker förslaget. Prognosens längd framåt i tiden kommer genom förslaget att avsevärt förkortas med den följd att även måttligt skuldsatta personer kommer att kunna beviljas skuldsanering. Risken för en försämrad betalningsmoral ökar om även måttligt skuldsatta personer snabbt kan få sina fordringar nedsatta. Gäldenärer i Sverige har en god betalningsmoral. Det framgår bland annat av Kronofogdemyndighetens rapport ”*Alla vill göra rätt för sig*”, 2008:1. Erfarenheten visar dock att en alltför generös skuldavskrivning snabbt kan försämra betalningsmoralen och därmed försämra tillgången på billiga krediter. Av ITPS rapport från 2006, ”*Rätten att misslyckas*”, framgår att man i USA införde generösa regler för skuldavskrivning. Lagstiftaren tvingades dock efter några år att återgå till en strängare reglering för skuldavskrivning. Skälet uppgavs vara att för många privatpersoner och företagare missbrukade systemet, vilket i sin tur ledde till att krediter blev dyrare och mer svårtillgängliga. Bankföreningen är kritisk till att utredningen inte tillräckligt analyserat de negativa konsekvenserna av den ändring av insolvensrekvisitet som nu föreslås. Utredningen har heller inte tillräckligt beaktat direktivets krav på att förslagen inte får innebära en alltför generös skuldnedsättning.

Betalningsplanens längd

Utredningen föreslår att betalningsplanen som ska bestämmas vid en skuldsanering som huvudregel ska löpa i tre år istället för nuvarande fem år.

Bankföreningen avstyrker förslaget. Betalningsplaner på bara tre år understiger de betalningsplaner som normalt förekommer i näringslivet för all typ av finansiering av kapitalvaror eller avbetalningslån. Det innebär också att de enskilda näringsidkare som snabbt kan få skuldsanering och som efter beslutet om skuldsanering direkt startar ny verksamhet under betalningsplanens löptid får en konkurrensfördel. Näringsidkaren som erhåller skuldsanering behöver bara betala tillbaka sina skulder under tre år om de inte helt avskrivs, medan dennes konkurrenter har kvar alla sina skulder som normalt har betydligt längre amorteringstider än tre år. Nuvarande betalningsplan på fem år bör därför vara kvar; möjligen med tillägg att en gäldenär i undantagsfall ska kunna erhålla en betalningsplan på kortare tid än fem år.

Gallring av uppgift om skuldsanering i kreditupplysningslagen

Utredningen föreslår att uppgifter om att en person genomgått skuldsanering ska gallras efter tre år.

Bankföreningen avstyrker förslaget och anser att nuvarande krav på fem års sparande av uppgifterna ska behållas. En gallring redan efter tre år kommer att försvåra och fördyra processen vid nya kreditprövningar. Skulle dessutom förslaget om gallring av uppgifter i en kreditupplysning antas, medför det negativa konsekvenser för människor som sitter fast i ett skuldbeteende. Dessa lagförslag får också den effekten att människor som borde ha fått lån, inte beviljas lån på grund av att bankerna måste öka sin säkerhetsmarginal när kreditprövningen blir sämre.

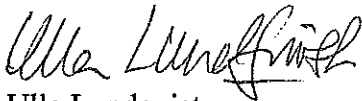
Konkursförvaltarens redogörelse för omständigheter som kan ha betydelse för skuldsanering

Utredningen föreslår att en konkursförvaltare i sin slutredovisning för en fysisk person som är försatt i konkurs, ska redogöra för omständigheter som kan ha betydelse för den allmänna skälighetsbedömningen vid en senare ansökan om skuldsanering. Det ska också ha betydelse i ett senare skuldsaneringsförfarande om och hur en gäldenär medverkat vid handläggningen av konkursen.

Bankföreningen är positiv till förslaget. Det är inte minst ur ett samhällsekonomiskt perspektiv viktigt att koppla samman två insolvensförfaranden och utnyttja kunskaper i det ena förfarandet till nytta för det andra förfarandet. En konkursförvaltare har oftast en god bild av en persons insolvens, orsakerna till insolvensen och andra omständigheter som kan vara av betydelse vid den allmänna skälighetsbedömningen i en efterföljande ansökan om skuldsanering. Kronofogdemyndigheten kan härigenom erhålla värdefull information snabbt och kostnadseffektivt.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

Dess styrelse

Ulla Lundquist